“Döviz kuru savaşları kapıda bekliyor”

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr

Ülkeler kendi iç pazarlarını ve sanayilerini korumak üzere milli paralarının değerlenmesini önlemeye çalışıyor. Ancak ortada bir koordinasyon olmayınca her ülke kendi başına hareket ediyor. Döviz alımlarından sermaye kontrollerine kadar değişen birçok önlem alınıyor. **Esasında adı resmen konulmamış bir döviz kuru savaşı var.** ABD’nin Çin aleyhine almayı planladığı kararlar da bunun giderek sertleşeceğini gösteriyor.

Geçtiğimiz ay iki saygın uluslararası kuruluş Türkiye ile ilgili önemli tespitlerin de yer aldığı raporu açıkladı. İlk olarak Türkiye'nin de üyesi olduğu İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD) Türkiye Ekonomik Raporu yayımlandı. Dünyanın en geniş ve güvenilir istatistik, ekonomik, sosyal veri ve analiz kaynaklarından biri olan OECD, üye ülkelere politika deneyimlerini karşılaştırabilecekleri, ortak sorunlarına çözüm arayabilecekleri, en iyi mevzuat ve uygulama yöntemlerini belirleyebilecekleri, ulusal ve uluslararası politikalarda eşgüdüm sağlayabilecekleri bir platform sağlıyor. OECD'nin veri tabanı; kamu maliyesi, ekonomik göstergeler, yatırım, ticaret, tarım, sağlık, enerji, çevre, iş gücü, istihdam ve göç gibi birçok farklı alanı kapsamakta.

OECD Türkiye Raporu'nda, Türkiye'nin küresel krizden doğrudan etkilendiği, ancak 2001 krizinden sonra gerçekleştirilen önemli reformlara bağlı olarak önemli bir direnç gösterdiği, toparlanmanın beklenenden güçlü olduğu, Türkiye'nin uluslararası kredi derecelendirmelerdeki pozisyonunun, reformlar sonrasında inşa ettiği güçlü makroekonomik temellerini gerçekçi bir şekilde yansıtmadığı saptaması bulunuyor.

Ekonomideki toparlanmanın sürdüğü, reel faiz oranlarındaki düşüşle birlikte, Türkiye'nin sağlam temellerinin bilincinde olan yabancı yatırımcıların ardından yapısal reformlar için de altın bir fırsat ortaya çıktığı vurgulanıyor. Hükümetin bu fırsatı değerlendirerek yapısal reformlara devam etmesi ve bu pozitif şoktan azami derecede faydalanması tavsiye ediliyor. Böylece makroekonomik ortamın daha da güçlendirilmesi mümkün olacak ve küresel piyasalardaki sert dalgalanmalara karşı zemin sağlamlaşacaktır.

Raporda, Türkiye'de istihdam sorunu ile emek piyasasındaki aşırı düzenlemeler arasında bir bağlantı olduğu, bu durumun firmaları kayıt dışına kaydırdığı, insana daha az yatırıma neden olduğu belirtiliyor. Ürün piyasasındaki düzenlemelerin piyasaya girişi teşvik edici yönde olmadığı, ürünlerin dağıtımındaki tekelleşmenin fiyatların belirlenmesinde fazla güç sahibi olduğu da ifade ediliyor.

Mali politika çerçevesinin 2001 krizinden sonra kamu borcunun aşağı çekmede başarılı olduğu, buna karşın kamunun mali hesaplarının henüz tam anlamıyla saydam hale gelmediği, enflasyonu tek haneli düzeylere getirmede başarılı olunduğu ancak sürdürülebilir temelde bir düşük enflasyon ortamına ulaşmada zorluklarla karşı karşıya bulunulduğu tespit ediliyor.

Raporda, istihdam artışının güçlü bir şekilde devamı için iş gücü piyasasında reform yapılmasına, meslek edinimindeki yaygın yanlış eşleştirmenin ortadan kaldırılması için eğitim politikalarının yenilenmesine, mali saydamlığın artırılması için mali kurumların güçlendirilmesine, reel sektörün uluslararası rekabet gücünün, büyüme güçlendiğinde ticaret dengesindeki aşırı kötüleşmeden sakınmayı sağlamak üzere güçlendirilmesine ve tasarruf açığını azaltıcı adımlara ihtiyaç duyulduğu vurgulanıyor.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) yılda iki kez hazırladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nun Ekim ayına ait olan bölümü de yayımlandı. Nisan ayında Türkiye'nin 2010 yılı büyümesinin % 5,2 olacağı öngörülüyordu. Ekim ayında yayınlanan raporda büyüme tahmini % 7,8'e yükseltildi. Daha önce 2011 için % 3,4 büyüme öngören IMF, gelecek yıl için büyüme tahminini de % 3,6 olarak açıkladı.

Ekonomik büyüme 2010 için Euro Bölgesi'nde % 1,7, ABD'de % 2,6, dünya genelinde % 4,8 ve gelişen ülkelerde % 7,1 olarak tahmin edilmiş. Yükselen ekonomilerin, daha iyi mali temelleri, güçlü büyüme görünümleri ve yüksek getirileri dolayısıyla gelişmişlerden daha cazip hale geldiği, gelişmiş ülkelerin finansal varlıklarının, yükselen piyasa ülkelerine yöneldiği ve bunun mali piyasalar üzerinde etkili olduğu saptamasında da bulunuluyor.

IMF Küresel Finansal İstikrar Raporu'na göre yurt içi bankacılık sektörünün büyük olduğu Polonya, Rusya ve Türkiye gibi ülkelerde kredi büyümesinde hızlanma görülüyor. Finans sektörünün, ekonomik toparlanmanın zayıf noktası "Aşil'in topuğu" olabileceği riskine dikkat çekilen raporda, mali kurumların borçlanma oranlarındaki düşüşün, yüksek kamu borç yüklerinin getirdiği olumsuzlukların ve zayıf büyüme dinamiklerinin ülke risklerini yüksek tutmaya devam ettiği vurgulanıyor.

Bu iki raporun da ışığında dünyaya baktığımızda, küresel ekonomide tedrici bir toparlanma süreci yaşanırken, gelişmiş ekonomilerin durumunun, hâlâ zayıf olan finans piyasaları yüzünden henüz net olmadığı görülüyor. Ekonominin toparlanması konusunda ABD ile Avrupa farklı görüşlerde. ABD, bütçe açığını artırma ve parasının değerini düşürme pahasına mali genişlemeye dayalı canlandırma politikalar uygularken, başta Almanya olmak üzere AB ülkeleri öncelikle bütçe açığının azaltılmasına odaklanıyor. Çin hızla büyümeye devam ediyor ancak enflasyon, konut fiyatları, iş gücü ve döviz kuru politikaları, bu büyümenin gerçekliği ve sürekliliği konusunda soru işaretleri oluşturuyor. Japonya, Brezilya ve Hindistan, para birimlerinin hızla değer kazanmasından mustarip. Rusya'nın riski ise ham madde ve enerji sektörüne giderek daha fazla bağımlı hale gelmesi.

Ülkeler kendi iç pazarlarını ve sanayilerini korumak üzere milli paralarının değerlenmesini önlemeye çalışıyor. Ancak ortada bir koordinasyon olmayınca her ülke kendi başına hareket ediyor. Döviz alımlarından sermaye kontrollerine kadar değişen birçok önlem alınıyor. Esasında adı resmen konulmamış bir döviz kuru savaşı var. ABD'nin Çin aleyhine almayı planladığı kararlar da bunun giderek sertleşeceğini gösteriyor.

Çin, haziran ayında para biriminin değer kazanmasına izin vereceğini açıklamıştı. Ancak Yuan, Dolar karşısında sadece % 2 değer kazandı. Dolar karşısında Brezilya Real'i son iki senenin, Japon Yeni ise son 15 yılın en yüksek seviyesinde. Ekim ayındaki IMF-Dünya Bankası toplantılarında bir anlaşma sağlanmadığı takdirde döviz kuru savaşı resmen başlayabilir.